

برای دریافت پاسخنامه سوالات به سایت زیر مراجعه
فرمایید

www.20shoo.ir

کلیه حقوق مادی و معنوی این سوالات متعلق به گروه آموزشی
بیست شو می باشد و کپی برداری و استفاده بدون ذکر
منبع از لحاظ شرعی و قانونی مجاز نمی باشد

[20shoo.ir](https://www.instagram.com/20shoo.ir)

Instagram

[@ir20shoo](https://t.me/ir20shoo)

telegram

WWW.20SHOO.IR

فارسی دهم تجربی ریاضی انسانی فصل سوم

تشریحی

پاسداری از حقیقت

۱- از کدام بیت درس، می‌توان مفهوم آیه شریفه «وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ» را دریافت؟

۲- بیت زیر، با کدام قسمت از سروده حافظ، ارتباط مفهومی دارد؟

«تا نگردي آشنا زین پرده رمزی نشنوی گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش،
حافظ،»

۳- با توجه به متن درس، حافظ، شرط وفاداری معشوق را در چه می‌داند؟

۴- نقش دستوری «ضمیر متصل» را در هر بیت بنویسید.

الف) مخور طعمه جز خسروانی خورش	که جان یابدت زان خورش، پرورش
ب) چو بیند کسی زهر در کام خلق	کِی‌اش بگذرد آب نوشین به حلق
پ) کس از من سیه نامه‌تر دیده نیست	که هیچم فعال پسندیده نیست
ت) ای بی‌نشان محض، نشان از که جویمت	گم گشت در تو هر دو جهان، از که جویمت؟

۵- جایگاه اصلی ضمیر را در بیت‌های زیر مشخص کنید.

الف) گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد	گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید
ب) منش بند نیکو بسی گفته‌ام	دُر لفظ و معنی بسی سفته‌ام
پ) بضاعت نیاوردم الا امید	خدایا ز عقوم مکن ناامید
ت) باغبانا، ز خزان بی‌خبرت می‌بینم	آه از آن روز که بادت گل رعنا ببرد

۶- هریک از واژه‌های ستون «الف» را به معنی آن در ستون «ب» وصل کنید. (یک واژه در ستون «ب» اضافی است.)

الف	ب
کید ☐	مسلط ☐
جبار ☐	اندوه ☐
محنت ☐	پیوستگی ☐
وصلت ☐	بزرگی ☐
جمال ☐	زیبایی ☐
بیم ☐	ترس ☐
	حیله ☐

۷- معنی واژه‌های زیر را بنویسید.

ب) جفا:	الف) صدیق:
ت) کایدان:	پ) غنا:
ج) نقض:	ث) فرقت:
	چ) عداوت:

۸- واژه مشخص شده دارای چه آرایه‌ای است؟ آن را بنویسید.

گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید

۹- در متن درس «جمال و کمال» واژه‌های دو تلفظی را بیابید.

۱۰- نقش ضمیرهای پیوسته را بنویسید.

«گر خوانمش قیامت دنیا بعید نیست این رستخیز عام که نامش محرم است»

۱۱ - هرگاه در عبارتی یا بییتی، یک کلمه‌ای به چند معنا به کار رود، آرایهٔ «ایهام» پدید می‌آید. ایهام از ریشهٔ «وهم» و به معنای «به تردید و گمان انداختن» است؛ همان‌طور که در مصرع «بی‌مهر رخت روز مرا نور نمانده است»، کلمهٔ «مهر» در دو معنای مختلف «خورشید» و «محبت» به کار رفته است. بیت زیر را از نظر کاربرد آرایهٔ «ایهام» بررسی کنید.

گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد   گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید،

۱۲ - در متن درس، دو نمونه «مجاز، بیابید و مفهوم آن‌ها را بنویسید.

۱۳ - معنی واژه‌های زیر را بنویسید.

الف) محنت: (ب) قدس: (پ) عرش: (ت) اعظم: (ث) مفتخر: (ج) طالع: (چ) اشرف: (ح) مسعود:

۱۴ - آرایهٔ ادبی «جناس» را در عبارت‌های زیر مشخص کنید.

الف) هم راحت بُود و هم آفت: هم وفا بود، هم جفا.

ب) از روی نیکویش حبس و چاه آمد و از خوی نیکویش تخت و گاه آمد.

۱۵ - معنی عبارت‌های زیر را بنویسید.

الف) مَثَلِ قرآن، مَثَلِ آب است روان: در آب، حیات تن‌ها بُود و در قرآن حیات دل‌ها بود.

ب) در بدایت بند و چاه بود و در نهایت تخت و گاه بُود.

پ) نبینی که یوسف را از روی نیکو، بند و زندان آمد و از خوی نیکو، امر و فرمان آمد؟

ت) در مقابلهٔ زشتی، آشتی کرد و در مقابلهٔ لثیمی، کریمی کرد.

۱۶ - غلط املائی موجود در هر بیت را اصلاح کنید.

الف) وقتی دل سودایی، می‌رفت به بستان‌ها   بی‌خویشتمم کردی، بوی گل و ریحان‌ها

ب) تا عهد تو در بستم، عهد همه بشکستم   بعد از تو روا باشد، نقظ همه پیمان‌ها

پ) تا خوار غم عشقت آویخته در دامن   کوتاه‌نظری باشد، رفتن به گلستان‌ها

ت) گر در طلبت رنجی، ما را برسد شاید   چون عشق حرم باشد، سحل است بیابان‌ها

۱۷ - در هر عبارت، یک غلط املائی وجود دارد: آن را پیدا و اصلاح کنید.

الف) مَثَلِ قرآن، مَثَلِ آب است روان: در آب، حیاط تن‌ها بُود و در قرآن حیات دل‌ها بود.

ب) هم فرغت بود و هم وصلت: هم محنت بُود و هم شادی: هم راحت بُود و هم آفت.

پ) قَصَّةٔ حال یوسف را نیکو نه از حسن صورت او گفت، بلکه از حسن صیرت او گفت.

ت) چون او را زیادت نعمت دیدند و یعقوب را بدو میل و عنایت دیدند، آهنگ کید و مکر و اداوت کردند.

۱۸ - در میان واژه‌های زیر، چهار غلط املائی وجود دارد: آنها را پیدا کنید و درست هریک را در جاهای خالی بنویسید.

«راحت و آفت - مکر و عداوت - خاست خداوند - حبس و چاه - بیم و هلاک - ادب قنایی - بدایت و نهایت - حسن صیرت،

۱ - ..... ۲ - ..... ۳ - ..... ۴ - .....

۱۹ - معنی هریک از واژه‌های داده شده را از کادر زیر پیدا کنید و در مقابل آن بنویسید. (دو واژه داخل کادر اضافی است).

اندک‌بینی - دشمنی - حيله‌گر - جدایی - فرومایگی - فریب - اندوه - پیوستگی

الف) عداوت: (ب) لثیمی:

پ) کوتاه‌نظری: (ت) فُرقت:

ث) کید: (ج) محنت:

۲۰ - کدام قسمت جملهٔ زیر، حذف شده است؟ چگونه به نبود آن پی بردید؟

«نیکو‌خو بهتر هزار بار از نیکو رو،»

۲۱ - معادل معنایی کلمه‌های زیر را بنویسید.

دولت (.....) کریمی (.....) لثیمی (.....)

۲۲ - در جمله زیر، دو رکن اصلی تشبیه (مشبه و مشبه‌به) را مشخص کنید.

«قرآن مانند است به بهشت جاودان.»

۲۳ - نویسنده در عبارت «شیخ گفت: ای درویش، ما موشی در حَقّه به تو دادیم، تو پنهان توانستی داشت: سرّ خدای را با تو بگویم، چگونه نگاه خواهی داشت؟، انسان را به انجام چه کاری دعوت می‌کند؟

- ۲۴- بیت «تا نگردي آشنا زين پرده رمزي نشنوي / گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش، با کدام یک از بیت‌های زیر قرابت دارد؟
- الف) گرت هوات که معشوق نگسلد پیمان / نگاه دار سر رشته تا نگاه دارد
ب) حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست / که آشنا سخن آشنا نگاه دارد
- ۲۵- مفهوم بیت زیر را بنویسید.
هر آن که جانب اهل وفا نگاه دارد / خدایش در همه حال از بلا نگاه دارد
- ۲۶- نقش دستوری ضمیر را در شعر زیر مشخص کنید.
گرت هواس که معشوق نگسلد پیمان / نگاه دار سر رشته تا نگاه دارد
- ۲۷- چرا این سروده «بوی گل و ریحان‌ها، در ادب غنایی جا می‌گیرد»؟
- ۲۸- بیت زیر، با کدام عبارت درس، ارتباط معنایی دارد؟
صورت زیبایی ظاهر هیچ نیست / ای برادر، سیرت زیبا بیار
- ۲۹- به چه دلیل نویسنده معتقد است که: «مَثَل قرآن، مثل آب روان است»؟
- ۳۰- دو عبارت مسجع از متن درس «کمال و جمال، بیابید و ارکان سجع را مشخص کنید.
- ۳۱- در عبارت زیر، کدام واژه‌ها «جناس» دارند؟
«از روی نیکوش، حبس و چاه آمد و از خوی نیکوش تخت و گاه آمد».
- ۳۲- معنای واژه‌های مشخص شده را با کاربرد آن‌ها در متن درس مقایسه کنید.
در ارباب حاجتیم و زبان سؤال نیست / در حضرت کریم تمنا چه حاجت است (حافظ)
تعلیم ز آره گیر در امر معاش / نیمی سوی خود می‌کش و نیمی می‌پاش (ابوسعید ابوالخیر)
- ۳۳- در ادبیات فارسی، شاعران یا نویسندگان، واژه «صبا» را در کدام مفهوم نمادین به کار می‌برند؟
- ۳۴- هر یک از واژه‌های ستون «الف»، را به معنی آن در ستون «ب» وصل کنید.
الف	ب
ایهام ☐	جعبه ☐
حقه ☐	محلّه ☐
عشرت ☐	راهزن ☐
کوی ☐	خوش گذرانی ☐
شبرو ☐	به گمان انداختن ☐
- ۳۵- شاعر در عبارت‌های زیر، «قرآن» را به چه چیزهایی مانند کرده است؟
الف) بدان که قرآن مانند است به بهشت جاودان.
ب) و مَثَل قرآن، مَثَل آب است روان.
مشبه: قرآن / مشبه‌به: ۱ - ..... / ۲ - .....
- ۳۶- معنی بیت‌های زیر را بنویسید.
الف) وقتی دل سودایی، می‌رفت به بستان‌ها / بی‌خویشتم کردی، بوی گل و ریحان‌ها
ب) تا خار غم عشقت آویخته در دامن / کویته نظری باشد، رفتن به گلستان‌ها
پ) گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید / چون عشق حرم باشد سهل است بیابان‌ها
ت) گویند مگو سعدی چندین سخن از عشقش / می‌گویم و بعد از من گویند به دوران‌ها
- ۳۷- با توجه به معنی، املائی درست را انتخاب کنید.
الف) برای ۱ - از بحر ☐	۲ - از بهر ☐
پ) شکستن ۱ - نغز ☐	۲ - نقض ☐
ث) خود ۱ - خویش ☐	۲ - خیش ☐
- ب) زندگی ۱ - حیات ۲ - حیاط
- ت) داستان ۱ - قصه ۲ - غصه
- ج) تیغ ۱ - خار ۲ - خوار

۳۸- با توجه به عبارات زیر به سؤالات پاسخ دهید.

«قصه حال یوسف را نیکو نه از حُسن صورت او گفت، بلکه از حُسن سیرت او گفت؛ نبینی که یوسف را از روی نیکو، بند و زندان آمد و از خوی نیکو، امر و فرمان آمد؟ از روی نیکوش حبس و چاه آمد و از خوی نیکوش تخت و گاه آمد.»

الف. هریک از عبارتهای مشخص شده به کدام واقعه در زندگی حضرت یوسف (ع) اشاره دارد؟

ب. هریک از عبارتهای ستون «الف» را به عبارت مناسب آن در ستون «ب» وصل کنید.

ب

الف

الف. از خوی نیکو، امر و فرمان آمد	۱. حسادت برادران
ب. از خوی نیکوش، تخت و گاه آمد	۲. عشق زلیخا
پ. از روی نیکو، بند و زندان آمد	۳. خوش رفتاری با زندانیان و اطاعت از یوسف
ت. از روی نیکوش، حبس و چاه آمد	۴. صداقت در تعبیر خواب و رسیدن به حکومت

۳۹- کدام نوع لحن برای خوانش شعر «بوی گل و ریحانها، مناسب است؟ چرا؟

۴۰- دربارهٔ ارتباط مفهومی دو عبارت زیر، توضیح دهید.

«الصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ»،

یعقوب، خود او را به صبر آموزگار بود.

۴۱- کدام بخش از متن درس، به مفهوم آیهٔ شریفهٔ «و مَكْرَاهَا وَ مَكْرَاهَا وَ اللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ»، (آل عمران، آیهٔ ۵۴) اشاره دارد؟

۴۲- در بند ششم متن درس «جمال و کمال»، کدام نوع از روابط معنایی واژه‌ها بر زیبایی سخن افزوده است.

۴۳- در شعر «مهر و وفا»، نمونه‌ای از کاربرد ضمائر متصل بیابید و نقش دستوری آن را مشخص کنید.

۴۴- ارتباط معنایی دو بیت زیر را با هم بررسی کنید.

گفتم زمان عشرت، دیدی که چون سر آمد	گفتا خموش حافظ، کاین قصه هم سر آید
غم و شادی جهان را نبُود هیچ ثبات	هر زمان، حال وی از شکل دگر خواهد شد

۴۵- واژهٔ «ایهام‌دار»، را در بیت‌های زیر مشخص کنید و هر دو معنی آن را بنویسید.

الف) به کام تا نرساند مرا لبش چون نای نصیحت همه عالم به گوش من باد است

ب) جز قلب تیره هیچ نشد حاصل و هنوز باطل در این خیال که اکسیر می‌کنند

پ) چو شیرینی از من بذر می‌رود چو فرهادم آتش به سر می‌رود

ت) ارغوان، جام عقیقی به سمن خواهد داد چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد

۴۶- آرایهٔ ادبی «ایهام»، را در بیت‌های زیر مشخص کنید.

الف) در عهد تو هرچه من وفا کردم پاداش وفای من، جفا کردی

ب) اگر دو چشم تو مست مدام خواهد شد خروش و مستی ما بر دوام خواهد شد

پ) دل من تاب سر زلف تو دارد، آری کس به جز گوی، تحمل نکند چوگان را

ت) زان شراب ناب بی غش ده که اندر صومعه صوفی صافی به بوی جرعه‌ای غش می‌کند

۴۷- آرایهٔ ادبی «ایهام»، را در بیت‌های زیر مشخص کنید.

الف) رحمت نکند بر دل بیچارهٔ فرهاد آن کس که سخن گفتن شیرین نشنیده است

ب) خانه زندان است و تنهایی ضلال هر که چون سعدی، گلستانیش نیست

پ) نقدی که ز بازار تو بردیم، تلف گشت سودی که ز سودای تو کردیم، زیان شد

ت) گفتم: آتش در زم آفاق را گفت: سعدی، در نگیرد با مَنّت

۴۸- از هر بیت، آرایه‌های ادبی خواسته شده را پیدا کنید.

الف) تا عهد تو در بستم، عهد همه بشکستم / بعد از تو روا باشد، نقض همه پیمان‌ها

جناس: تکرار:

ب) تا خار غم عشقت، آویخته در دامن / کوتاه نظری باشد، رفتن به گلستان‌ها

تشبیه: کنایه:

۴۹- از هر بیت، آرایه‌های ادبی خواسته شده را پیدا کنید.

الف) وقتی دل سودایی، می‌رفت به بستان‌ها / بی‌خویشتنم کردی، بوی گل و ریحان‌ها
تشخیص: مراعات نظیر:

ب) گه نعره زدی بلبل، گه جامه دریدی گل / با یاد تو افتادم، از یاد برفت آن‌ها
تشخیص: کنایه:

۵۰- در هر یک از عبارات‌های زیر، واژه‌های متضاد را مشخص کنید.

الف) هم فرقت بود و هم وصلت: هم محنت بود و هم شادی: هم راحت بود و هم آفت: هم وفا بود، هم جفا.

ب) آن که گفتیم سیرتش نیکوترین سیرت‌ها بود: از بهر آن که در مقابله جفا، وفا کرد و در مقابله زشتی، آشتی کرد و در مقابله لثیمی، کریمی کرد.

WWW.20SHOO.IR